
KATOLIČKI
NAUK O GENSKOJ
TEHNOLOGIJI,
PRENATALNOJ I
PREIMPLANTACIJSKOJ
DIJAGNOSTICI*

- 2274 Budući da s ljudskim zametkom od samog začeća treba postupati kao s osobom, mora on u svojoj cjelovitosti, koliko je moguće, biti štićen, liječen i njegovan, kao i svako drugo ljudsko biće. Prenatalna dijagnoza moralno je dopuštena ako "poštuje ljudski život i cjelovitost ljudskog zametka i ploda i ako joj je namjera sačuvati ga ili iscijeliti... No ona se teško protivi ćudoređu kada razmatra mogućnost da, već prema ishodu pretrage, izazove pobačaj. Dijagnoza... se ne smije izjednačiti sa smrtnom osudom.
- 2275 Treba smatrati dopuštenima zahvate na ljudskom zametku uz uvjet da mu poštuju život i cjelovitost, da ga ne izlažu nesrazmjernim pogiblima nego da im bude cilj njegovo ozdravljenje, poboljšanje zdravstvenih uvjeta, ili njegovo preživljavanje. Nemoralno je proizvoditi ljudske zametke da ih se upotrijebi kao raspoloživ "biološki materijal". Stanoviti pokušaji zahvaćanja u kromosomsko ili genetsko nasljeđe nisu iscjeliteljski (terapeutski) nego smjeraju proizvodnji ljudskih bića odabranih (selekcioniranih) po spolu i drugim željenim svojstvima. Te se manipulacije protive osobnom dostojanstvu ljudskog bića, njegovoj cjelovitosti i identitetu" jedinstvenom i neponovljivom.
- 2292 Znanstveni, medicinski i psihološki pokusi s osobama ili ljudskim skupinama, mogu pridonositi ozdravljenju bolesnih i napretku javnoga zdravlja.
- 2293 Obmana je proglašavati moralnu neopredijeljenost (neutralnost) znanstvenog istraživanja i njegove primjene... Usmjeravajuća mjerila ne mogu se izvesti ni iz puke tehničke učinkovitosti ni iz koristi koja može proizlaziti za jedne na uštrb drugih, a niti, što je još gore, iz vladajućih ideologija. Znanost i tehnika po vlastitom unutrašnjem značenju zahti-

- jevaju bezuvjetno poštivanje osnovnih mjerila ćudoređa.
- 2295 Istraživanja i pokusi s ljudskim bićem ne mogu opravdati čine koji su po sebi suprotni dostojanstvu osobe i moralnom zakonu. Može bitni pristanak onih koji se tome podvrgavaju ne opravdava takovih čina. Pokus s ljudskim bićem nije moralno opravdan ako život i tjelesnu i duševnu cjelovitost onih koji se pokusu podvrgavaju izlaže opasnostima nesrazmjernim ili takvima da bi se mogle izbjeći. Pokus s ljudskim bićem nije u skladu s dostojanstvom osobe osobito ako se vrši bez izričita pristanka onoga nad kime se vrši ili njegovih koji na to imaju pravo.
- 2296 Presađivanje organa moralno je neprihvatljivo ako davalac ili njegovi koji na to imaju pravo nisu dali svoj izričit pristanak. Presađivanje organa u skladu je s ćudoređem i može biti zaslužno ako su štete te tjelesne i duševne opasnosti kojima se davalac izlaže srazmjerne dobru za kojim se u primaocu ide. Moralno je neprihvatljivo izravno izazivati onesposobljujuće osakaćenje ili smrt ljudskoga bića, makar to bilo za odgodu smrti drugih osoba.
- 2374 Velika je bol bračnih parova koji otkriju da su neplodni...
- 2375 Treba ohrabriti istraživanja koja idu za tim da se smanji ljudska neplodnost, pod uvjetom da budu "u službi ljudske osobe, njezinih neotuđivih prava, njezina pravog i cjelovitog dobra u skladu s Božjim naukom i njegovom voljom".
- 2376 Tehnike koje uzrokuju odvajanje roditelja, zahvatom strane osobe u bračni par (davanje sperme ili ženske gamete, posudba maternice), teško su nemoralne. Te tehnike (inseminacija i heterologna umjetna oplodnja) vrijeđaju pravo djeteta da bude rođeno od oca i majke koje poznaje i koji su među sobom vezani ženidbom. One su izdaja "isključivog prava supružnika da postanu otac i majka samo jedno pomoću drugoga".
- 2377 Ako se te tehnike (inseminacija i homologna umjetna oplodnja) primijenjuju u krilu bračnog para, možda su manje štetne, ali ostaju moralno neprihvatljive. One odvajaju spolni čin od čina rađanja. Čin zasnivanja djetetova postojanja nije više čin kojim se dvije osobe daju jedna drugoj, već čin koji "život i identitet zametka povjerava vlasti liječnika i biologa uvodeći gospodovanje tehnike nad početkom i sudbinom ljudske osobe. Takav odnos go-

spodovanja u sebi je suprotan dostojanstvu i jednakosti koja mora biti zajednička roditeljima i djeci”. “S moralnog stanovišta rađanje je lišeno svog vlastitog savršenstva kad nije željeno kao plod bračnog čina, to jest specifičnog čina sjedinjenja supružnika... Samo poštujući vezu koja postoji između značenja bračnog čina i poštivanja jedinstva ljudskog bića moguće je rađanje u skladu s dostojanstvom ljudske osobe.”

* *Katekizam katoličke crkve*, Hrvatsko izdanje (1994), Hrvatska Biskupska Konferencija, Zagreb, str. 563–583.